

	महाराष्ट्र शासन - सार्वजनिक आरोग्य विभाग राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय, डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे - ४११ ००१	
उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्यू) महाराष्ट्र राज्य पुणे-१		संकेतस्थळ - arogya.maharashtra.gov.in कार्यालय :- ०२० - २६०५९५३० कायदा विभाग :- ०२० - २६०५८६१० नानोप विभाग :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com
आरोग्य सेवा	जा.क्र.आमाजीआ/कक्ष-८३ व ८१/अहवाल सादरीकरण/२५८३/२०२० दिनांक:- २५/११/२०२०	

प्रती,

जिल्हा आरोग्य अधिकारी,
 तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यू,
 जिल्हा परिषद..... (सर्व)

विषय :- शासकीय आरोग्य संस्थांतील नवनियुक्त निबंधक, जन्म मृत्यू यांचेकडून
 अहवाल सादरीकरण.

संदर्भ :- या कार्यालयाचे दिनांक २१/०१/२०२० रोजी चे पत्र क्र.१६४१-१७१८.

उपरोक्त विषयानुसार व संदर्भीय पत्रानुसार शासकीय आरोग्य संस्थांतील (उपकेंद्र वगळता)
 प्रमुखांना जन्म व मृत्यू नोंदणी बाबतचे मासिक संकलीत अहवाल कशा पद्धतीने सादर करावयाचे आहेत ते
 कळविण्यात आले आहे (मुद्दा क्र.९).

जिल्हा स्तरावरील प्रशिक्षणात देखील याबाबत त्यांना सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

तरी देखील जिल्ह्यातून काही निबंधकांकडून याविषयी विचारणा होत आहे, त्यास्तव खलील प्रमाणे
 सूचना पुन्हा देण्यात येत आहेत

ग्रामीण भागातील निबंधक, जन्म व मृत्यू यांनी त्यांच्या आरोग्य संस्थांचे मासिक संकलित अहवाल
 संबंधित तालुक्याचे गट विकास अधिकारी यांना सादर करावेत (ज्या आरोग्य संस्था ग्रामपंचायत क्षेत्रात आहेत
 त्या आरोग्य संस्थांचे प्रमुख हे ग्रामीण भागातील निबंधक जन्म व मृत्यू आहेत (केवळ त्यांच्या आरोग्य संस्थे
 साठी)).

शहरी भागातील निबंधक, जन्म व मृत्यू यांनी त्यांच्या आरोग्य संस्थांचे मासिक संकलित अहवाल
 संबंधित जिल्हा आरोग्य अधिकारी जिल्हा परिषद यांना सादर करावेत (ज्या आरोग्य संस्था नगर परिषद /

नगर पंचायत / महानगरपालिका क्षेत्रात आहेत त्या आरोग्य संस्थांचे प्रमुख हे शहरी भागातील निबंधक जन्म व मृत्यू आहेत (केवळ त्यांच्या आरोग्य संस्थेसाठी)).

या पत्रासोबत संदर्भित पत्र तसेच मासिक संकलीत अहवालांची प्रपत्रे जोडण्यात येत आहेत.

(डॉ. एन. डी. दशमुख)

उपसंचालक आरोग्य सेवा, (आमाजीआ)

तथा उपमुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यू

महाराष्ट्र राज्य, पुणे - १.

प्रत सविनय सादर

- १) आयुक्त तथा संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यू, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.
- २) मा. संचालक, जनगणना, जनगणना कार्यालय, एक्सचेंज इमारत, बेलॉर्ड इस्टेट, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ३) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यू महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
- ४) मा. संचालक, आरोग्य सेवा, आरोग्य सेवा संचालनालय, पुणे.

नवनियुक्त निबंधकांनी जन्म व मृत्यू घटनांची नोंदणी करण्यासाठी करावयाची कार्यवाही.

१. जिल्हा आरोग्य अधिकारी कार्यालय यांचेकडून crsorgi.gov.in या software साठी आवश्यक Login ID व Passwords प्राप्त करून घ्यावे. नंतर Password बदलून तो निबंधकांनी नोंदणीसाठी गोपनीय ठेवावा.
२. crsorgi.gov.in या software मध्ये 'Master' या Tab या अंतर्गत आपल्या आरोग्य संस्थेची नोंदणी करावी.
३. या Software मध्ये निबंधक जन्म-मृत्यू (आरोग्य संस्थेचे प्रमुख) यांची digital स्वाक्षरी 'Profile' या Tab मधून विशिष्ट specification सह upload करावी.
४. निबंधक, जन्म-मृत्यू (आरोग्य संस्थेचे प्रमुख) यांनी आपल्या कार्यक्षेत्रातील ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत किंवा मुख्याधिकारी, नगर परिषद, नगर पंचायत यांचेकडून जन्म अहवाल (अहवाल क्रं.१), मृत्यू अहवाल (अहवाल क्रं.२), उपजत मृत्यू अहवाल (अहवाल क्रं.३) व संकलीत अहवाल (अहवाल क्रं.११, १२ व १३), जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र वाटप अहवाल (कलम १२/१७ अन्वये) प्राप्त करावेत.
५. आपल्या आरोग्य संस्थेत घडलेल्या जन्म अथवा मृत्यू घटनेची माहिती नातेवाईकांकडून अहवाल क्रं.१ (जन्मासाठी) किंवा अहवाल क्रं.२ (मृत्यूसाठी) काळजीपूर्वक भरून घेणे. यावर नातेवाईकांची स्वाक्षरी/अंगठा घेणे. सदर माहिती भरताना नातेवाईकांना माहिती अचूक व बरोबर भरण्याच्या सूचना द्याव्यात, कारण या माहितीवरून जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र तयार होते. उपजत मृत्यूसाठी अहवाल क्रं.३ भरण्यात यावा. उपजत मृत्यूचे प्रमाणपत्र देणे आवश्यक नसते. जन्म-मृत्यू घटनेची माहिती घेताना आवश्यकतेनुसार पुराव्याची कागदपत्रे घेण्यास हरकत नाही.
६. जन्म अथवा मृत्यू घटनेची माहिती अहवाल क्रं.१ किंवा २ मध्ये घेतल्यावर त्याची नोंदणी crsorgi.gov.in या software मध्ये जन्म-मृत्यू घटना घडल्यापासून २० दिवसांच्या आत online entry करावी. जन्म नोंदणी करताना बाळाचे नाव आवश्यक नाही, परंतु जर नाव ठेवले असेल तर नावासह जन्माची नोंदणी करावी. काही कालावधीनंतर जेव्हा पालक नाव समाविष्ट करण्यासाठी येतील तेव्हा त्यांचेकडून लेखी स्वरूपात अर्ज घेऊन फक्त नावाची नोंदणी crsorgi.gov.in या software मध्ये करून त्यांना नावासह जन्म प्रमाणपत्र द्यावे. जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र देताना प्रथम प्रत माहिती देणा-या व्यक्तीला विनामुल्य द्यावे. तदनंतरच्या प्रत्येक प्रतीसाठी रु.५/- शुल्क आकारावे. प्रमाणपत्र दिल्यावर ज्या व्यक्तीला प्रमाणपत्र दिले त्या व्यक्तीची स्वाक्षरी (नावासह) घेणे आवश्यक आहे.
software मध्ये जन्म/मृत्यू घटनेची नोंदणी झाल्यावर software मधून generate झालेला नोंदणी क्रमांक हा जन्म-मृत्यू अहवालावर 'नोंदणी क्रं.' या रकान्यात नमूद करावा.

७. भरलेले अहवाल क्र.१/२/३ हे महिनावार व घटनावार बांधून ठेवावेत. भरलेले जन्म अहवाल ग्रामिण भागातील निबंधकांनी आपल्या तालुक्याच्या गट विकास अधिकारी तथा अप्पर जिल्हा निबंधक, जन्म मृत्यू यांचेकडे ६ वर्षांनी हस्तांतरीत करावे. तसेच भरलेले मृत्यू अहवाल व उपजत मृत्यू अहवाल १ वर्षानंतर गट विकास अधिकारी तथा अप्पर जिल्हा निबंधक, जन्म मृत्यू यांचेकडे हस्तांतरीत करावे.
८. शहरी भागातील निबंधकांनी सदरचे भरलेले अहवाल कायमस्वरूपी आपल्या कार्यालयातच जतन करावयाचे आहेत.
९. ग्रामिण भागातील निबंधकांनी नोंदविलेल्या घटनांचा मासिक अहवाल गट विकास अधिकारी यांना संकलित अहवाल क्र.११(जन्म), संकलीत अहवाल क्र.१२(मृत्यू) व संकलीत अहवाल क्र.१३ (उपजत मृत्यू) मध्ये पुढील महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सादर करावा.
१०. आपल्या आरोग्य संस्थेच्या दर्शनी भागावर पदनाम (.....) तथा 'निबंधक, जन्म व मृत्यू (आरोग्य संस्थेचे नाव)' (येथे या आरोग्य संस्थेत घडलेल्या जन्म व मृत्यू घटनांची नोंदणी करून प्रमाणपत्र मिळेल) असा फलक लावावा.
११. जन्म अथवा मृत्यू अहवाल अचुक भरण्यासाठी संबंधितांना तोंडी सूचना द्याव्यात व त्या बाबतचा फलक आरोग्य संस्थेत लावावा. सदर फलकावरील मजकूर जिल्हा आरोग्य अधिकारी यांचेकडून प्राप्त करून घ्यावा. (जिल्हा आरोग्य अधिकारी यांना सदरच्या फलकाबाबत या कार्यालयाकडून पत्र. क्रं. आमाजीआ/कक्ष-८३/ जन्म मृत्यू नोंदणी/२०११-७७/२०१९ दिनांक - ३१/१२/२०१९ अन्वये पाठविण्यात आले आहे.)
१२. एकाच आवार भिंती आत असलेल्या २ शासकीय आरोग्य संस्था यांच्या प्रमुखांनी आपापसातील समन्वयाने आवारात घडलेल्या घटनेची नोंद करावी. नोंदणी राहून जाणार नाही याची दोन्ही आरोग्य संस्थांच्या प्रमुखांनी दक्षता घ्यावी.
१३. एकाच आवार भिंतीआत जर उपकेंद्र व प्राथमिक आरोग्य केंद्र/रुग्णालय असेल तर उपकेंद्रातील घडलेल्या घटनेची नोंद प्राथमिक आरोग्य केंद्र/रुग्णालय प्रमुखाने करावी.
१४. जिल्हा आरोग्य अधिकारी स्तरावरून नियत कालावधीने crsorgi.gov.in या संगणक प्रणाली मधून कोणत्या आरोग्य संस्था नोंदणी करतात याचे संनियंत्रण करावे व नोंदणी न करणा-या संस्थांना नोंदणी सुरु करण्याविषयी पाठपुरावा करावा.

मासिक अहवाल (नमुना क्रमांक ११, १२ व १३)

- (१) अहवाल माहे वर्ष :
 (२) जिल्हा (३) शहर/गाव:-
 (४) नोंदणी केंद्राचे नाव :
 (५) जनगणना सांकेतांक क्रमांक :-

नमुना क्रमांक-११ : जन्माचा संकलित अहवाल

महिन्यात नोंदविण्यात आलेले जिवंत जन्म	पुरुष	स्त्री	एकुण
(अ) घटना घडल्यापासून एक वर्षाचे आत नोंदविलेले			
(ब) घटना घडल्यापासून एक वर्षाचे नंतर नोंदविलेले			
एकुण (अ+ब)			

नमुना क्रमांक-१२ : मृत्यूचा संकलित अहवाल

महिन्यात नोंदविण्यात आलेल्या मृत्यूचे विवरण

घटना घडल्यापासून एक वर्षाचे आत नोंदविलेले			घटना घडल्यापासून एक वर्षाचे नंतर नोंदविलेले			एकुण			एकुण मृत्यूपैकी अर्भक मृत्यू (वयाचे एक वर्ष पूर्ण होण्याचे आधि झालेले मृत्यू)			माता मृत्यू
(१)			(२)			(३=१+२)			(४)			(५)
पुरुष	स्त्री	एकुण	पुरुष	स्त्री	एकुण	पुरुष	स्त्री	एकुण	पुरुष	स्त्री	एकुण	

(टिप - अर्भक मृत्यू व माता मृत्यू हे एकुण मृत्यूमध्ये समाविष्ट असावेत.)

नमुना क्रमांक-१३ : मृत जन्म (उपजत मृत्यू) चा संकलित अहवाल

महिन्यात नोंदविलेले मृत जन्म (उपजत मृत्यू)	पुरुष	स्त्री	एकुण
--	-------	--------	------

(टिप : एकुण जिवंत जन्मांची संख्या/मृत्यूंची संख्या : मृत जन्म (उपजत मृत्यू) संख्या ही अहवालासोबत जोडलेल्या नमुना क्रमांक १/२/३ च्या सांख्यिकी भागांची संख्येइतकी असावी).

निबंधकाचे नाव/सही

दिनांक :

शिक्का

प्रत सादर:

उपमुख्य निबंधक/जिल्हा निबंधक/गट विकास अधिकारी